

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
IV Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ:
НОВАЦІЇ, ДОСВІД ТА
ПЕРСПЕКТИВИ

20 квітня 2024 року

Запоріжжя
2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(кафедра дошкільної та початкової освіти)
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ІНСТИТУТ ВИЩОЇ ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. КОМІСІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ В КРАКОВІ
(Республіка Польща)
КЗ СУМСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ:
НОВАЦІЇ, ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

Запоріжжя

2024

Редакційна колегія:

Заверико Наталія Віталіївна – завідувач кафедри соціальної педагогіки та спеціальної освіти Запорізького національного університету, кандидат педагогічних наук, професор

Зубцова Юлія Євгенівна – доцент кафедри дошкільної та початкової освіти Запорізького національного університету, кандидат педагогічних наук, доцент

Пономаренко Ольга Вікторівна – декан факультету соціальної педагогіки та психології Запорізького національного університету, доктор педагогічних наук, професор

Сущенко Лариса Олександрівна – завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти Запорізького національного університету, доктор педагогічних наук, професор

Актуальні проблеми педагогічної освіти: новації, досвід та перспективи: збірник тез доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (20 квітня 2024 року, м. Запоріжжя) / за заг. ред. Л. О. Сущенко. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. 226 с.

У збірнику представлено тези доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми педагогічної освіти: новації, досвід та перспективи», що розкривають теоретичні та практичні основи розвитку вищої освіти в Україні, проблеми дошкільної, початкової і спеціальної освіти в сучасному освітньому просторі та шляхи безперервного професійного розвитку й підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність інформації, що надана в рукописах.

ЗМІСТ

<i>Уляна Авраменко</i> <i>Катерина Текуч</i> ЗАСТОСУВАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ АДАПТАЦІЇ ПЕРШОКУРСНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	12
<i>Олена Акімова</i> НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	14
<i>Заріне Аллахвердієва</i> <i>Олена Андрющенко</i> ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ.....	16
<i>Вадим Баранов</i> <i>Марія Дяченко</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 141 ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА, ЕЛЕКТРОТЕХІКА ТА ЕЛЕКТРОМЕХАНІКА.....	17
<i>Милана Бастригіна</i> <i>Марія Дяченко</i> ПРОФІЛАКТИКА БУЛІНГУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	20
<i>Olena Vukovska</i> TREŚĆ I SĘCZY WDRAŻANIA PODEJŚCIA KOMPETENCYJNEGO W EDUKACJI POZASZKOLNEJ	21
<i>Тетяна Бичкова</i> <i>Наталія Заверико</i> РОБОТА СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ВИМУШЕНО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ В ГРОМАДІ	24
<i>Марина Білоровська</i> <i>Алла Курінна</i> ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЄВОГО САМОВИРАЖЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	25
<i>Валерій Бовсунівський</i> ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦТВА В ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ.....	27
<i>Оксана Боднар</i> <i>Сергій Сербінов</i> СИТУАЦІЙНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ОЦІНЮВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ПЕДАГОГІЧНОГО ПЕРСОНАЛУ В УМОВАХ РОЗБУДОВИ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	30

<i>Катерина Бурса</i> <i>Марія Дяченко</i>	МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	33
<i>Надія Вахняк</i> <i>Олена Гавриленко</i>	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ В ПРОЦЕСІ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНОЇ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА В УМОВАХ СУЧАСНОГО ЗДО ЗАСОБАМИ СЕНСОРНОЇ СТИМУЛЯЦІЇ	35
<i>Оксана Вашуленко</i>	МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЄВИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ	37
<i>Катерина Волчанська</i>	АКТУАЛІТЕТИ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ.....	40
<i>Катерина Вороніна</i> <i>Марія Дяченко</i>	ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ГУРТКОВОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	42
<i>Олександра Воронюк</i> <i>Марія Дяченко</i>	МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ ПРО ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	44
<i>Альона Гаращенко</i>	ВПРОВАДЖЕННЯ STEAM ТЕХНОЛОГІЙ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ	46
<i>Галина Григоренко</i> <i>Ніна Погрібняк</i> <i>Алла Курінна</i>	ФОЛЬКЛОР ЯК ЗАСІБ НАРОДНОЇ ПЕДАГОГІКИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	47
<i>Ганна Грищенко</i> <i>Марія Дяченко</i>	ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	49
<i>Вікторія Грудіна</i> <i>Алла Курінна</i>	МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПЛОЩИНІ ПОГЛЯДІВ М. МОНТЕССОРІ	52
<i>Оксана Гузенко</i>	ЗНАЧЕННЯ НЕФОРМАЛЬНОЇ ТА ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ У ПРОФЕСІЙНОМУ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ	53

<i>Анастасія Дідківська</i> <i>Ірина Голубовська</i> РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ ПЕРШОКЛАСНИКІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	56
<i>Валерія Доценко</i> <i>Марія Дяченко</i> ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ ДО ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	58
<i>Вікторія Дюркова</i> <i>Алла Курінна</i> ДО ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗДО	59
<i>Яна Дядя</i> <i>Тетяна Соловйова</i> ОСОБЛИВОСТІ КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ІЗ ЗПР МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ЛЕГО-КОНСТРУЮВАННЯ.....	62
<i>Ірина Дяченко</i> <i>Олександр Гізенко</i> РОЛЬ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ДО БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ	64
<i>Марія Дяченко</i> СТРУКТУРНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	66
<i>Оксана Єфремова</i> ПОТЕНЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА У ВИКОРИСТАННІ СИТУАТИВНО-КОМУНІКАТИВНИХ МОДЕЛЕЙ ПРОФЕСІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ДИТЯЧИХ СТОМАТОЛОГІВ.....	68
<i>Станіслава Жолудь</i> <i>Олена Андрющенко</i> МОТИВАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ЯК ПЕДАГОГІЧНА УМОВА ЕФЕКТИВНОЇ ОЦІНЮВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	70
<i>Альбіна Жукова</i> <i>Наталія Заверико</i> ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ З ВЕТЕРАНАМИ В УКРАЇНІ.....	72
<i>Сніжана Зеленко</i> <i>Марія Дяченко</i> АКТИВІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ».....	74
<i>Юлія Зубцова</i> ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ.....	75
<i>Любомира Ілійчук</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ.....	78

<i>Євгенія Кара</i> СПІВПРАЦЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА СІМ'Ї У ФОРМУВАННІ РУХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	79
<i>Рита Кваша</i> <i>Олена Літвіненко</i> <i>Дарина Ляпіна</i> ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ ЩОДО ФОРМУВАННЯ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ МОВЛЕНЬОВО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	82
<i>Орина Книш</i> ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ У ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ	84
<i>Marianna Kniazian</i> <i>Yuritzu Ramirez Alvarez</i> <i>Francisco Ramirez Alvarez</i> RESEARCH ACTIVITY OF FOREIGN LANGUAGE TEACHERS IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS	86
<i>Людмила Кондратова</i> ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ДОШОК В РОБОТІ ВИКЛАДАЧА В УМОВАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ	87
<i>Людмила Кондратова</i> <i>Антон Чуйкін</i> ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ІННОВАЦІЙНЕ ОСВІТНЄ ЯВИЩЕ	90
<i>Марія Корвегіна</i> <i>Тетяна Соловйова</i> ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ З РАС ЗА ДОПОМОГОЮ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ.....	92
<i>Алла Коробко</i> <i>Марія Дяченко</i> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЦІННОСТЕЙ ЯК СКЛАДНИКА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ	94
<i>Людмила Корольова</i> <i>Ганна Коржилова</i> ДОКТРИНИ СТВОРЕННЯ ЖИТТЄВОГО РОЗВИВАЛЬНОГО ПРОСТОРУ ЯК ПРОГРЕСИВНОГО СЕРЕДОВИЩА ДОШКІЛЬНИКА.....	96
<i>Анна Котухова</i> <i>Марія Дяченко</i> ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	98
<i>Тетяна Кравченко</i> <i>Наталія Мирончук</i> ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНИХ ПОЧУТТІВ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ...	100

<i>Володимир Кравченко</i> <i>Юрій Полєжаєв</i>	ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	102
<i>Анна Кузь</i> <i>Сергій Щербина</i>	СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ СІМЕЙ, ЯКІ ВИХОВУЮТЬ ДИТИНУ З ІНВАЛІДНІСТЮ У КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ	105
<i>Алла Курінна</i> <i>Вікторія Меняйло</i>	ТРЕНІНГ ЯК ЕФЕКТИВНА СОЦІАЛЬНА ТЕХНОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ	107
<i>Аліна Ларченко</i> <i>Тетяна Соловійова</i>	КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ПОДОЛАННЯ ЗАЇКАННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	109
<i>Леся Лебедик</i>	ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ РОЗВИТКУ ЇХНІХ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ	112
<i>Валерія Левківська</i> <i>Ірина Голубовська</i>	ЗНАЧЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» ДЛЯ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	114
<i>Дмитро Лубянов</i> <i>Наталія Терент'єва</i>	ВПЛИВ ІТ ТЕХНОЛОГІЙ НА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ УКРАЇНИ	117
<i>Олександр Мельник</i>	НЕЙРОПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	119
<i>Мальвіна Миколаєнко</i> <i>Марія Дяченко</i>	ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	121
<i>Єлизавета Миронова</i> <i>Марія Дяченко</i>	ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	123
<i>Катерина Наливайко</i> <i>Марія Дяченко</i>	ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОСНОВА ЗДОРОВОЇ ТА БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	125
<i>Вікторія Ніконенко</i>	ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ПРИЙОМІВ В ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ.....	127

<i>Аліна Онукієнко</i> <i>Марія Дяченко</i> ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ ГРАМОТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	129
<i>Оксана Онопрієнко</i> РОБОТА НАД ПОМИЛКАМИ ЯК ЕЛЕМЕНТ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	130
<i>Іван Осінній</i> МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД ДО ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІКАРЯ	131
<i>Валерія Остапенко</i> РОЗВИТОК ДРІБНОЇ МОТОРИКИ РУК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ МАРІЇ МОНТЕССОРІ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОЇ ТА ЗМІШАНОЇ ФОРМ ОСВІТИ	133
<i>Тетяна Павлова</i> ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ЗАСІБ ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗНАТЬ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	135
<i>Юлія Петренко</i> <i>Ірина Голубовська</i> ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ».....	137
<i>Ольга Петрик</i> <i>Марина Чубирь</i> ДО ПРОБЛЕМИ ЄДНОСТІ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ І МИСЛЕННЯ У НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	140
<i>Лариса Петриченко</i> ВИКОРИСТАННЯ КЛАСТЕРНОГО ПІДХОДУ В УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕСАХ ГАЛУЗІ ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА.....	143
<i>Галина Пономарьова</i> <i>Іван Степанець</i> БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ (КІНЕЦЬ ХХ – ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ): СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ.....	145
<i>Олена Попович</i> <i>Світлана Чугуєнко</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗА ДИСТАНЦІЙНОЮ ФОРМОЮ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	149
<i>Наталя Приходькіна</i> ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ ТА МЕДІАГРАМОТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	150

<i>Анна Прищеп</i> <i>Марія Дяченко</i> ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	152
<i>Тетяна Рожнова</i> ОРІЄНТАЦІЯ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ОСВІТНІХ, ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК НА ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧИЙ САМОРОЗВИТОК: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ	154
<i>Тетяна Романова</i> <i>Марія Дяченко</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ЗАТРИМКОЮ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ	157
<i>Діана Романюк</i> ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА ЯК БАЗИС ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО КОМУНІКАЦІЇ У ВОЛОНТЕРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	159
<i>Viktoriiia Rudchenko</i> FEATURES OF THE USE OF MEDIA EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE CHEMISTRY TEACHERS: CONTENT AND STRUCTURE	160
<i>Олена Самсонова</i> <i>Тетяна Малюк</i> ПРИРОДНИЧО-ЕКОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ	162
<i>Єлизавета Самусь</i> <i>Світлана Доброскок</i> ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ НАВЧАННЯ ГРАМОТИ	166
<i>Larysa Sira</i> THE USE OF INNOVATIVE TEACHING METHODS IN THE PROCESS OF FORMATION OF SOCIO-CULTURAL COMPETENCE OF FOREIGN STUDENTS IN THE CONDITIONS OF PREPARATORY DEPARTMENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	168
<i>Сніжана Сиваш</i> ПСИХО-ЕМОЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК РИСА ОСОБИСТІСНО- ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	170
<i>Ольга Сирцова</i> <i>Ольга Черновол</i> УЧАСТЬ У ФЛЕШМОБАХ ЯК МАРКЕР РІВНЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ПЕДАГОГІВ.....	173
<i>Ольга Ситнікова</i> ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ФІЛОЛОГІЇ ДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	175

<i>Ганна Скірко</i> АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ НОВОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ	176
<i>Олеся Слижук</i> ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ 7 КЛАСУ ІННОВАЦІЙНОСТІ ЯК КЛЮЧОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПРОЦЕСІ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ	179
<i>Вікторія Сопіна</i> <i>Олена Андрющенко</i> ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	181
<i>Яна Степанова</i> <i>Марія Дяченко</i> <i>Олеся Стойка</i> ЦИФРОВИЙ ОСВІТНИЙ КОНТЕНТ В КРАЇНАХ ЄС: АНАЛІЗ, ТЕНДЕНЦІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ.....	184
<i>Віктор Стрельніков</i> РОЗВИТОК РЕЗИЛІЄНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ КОЛЕДЖІВ НА КУРСАХ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ.....	187
<i>Larysa Sushchenko</i> PEDAGOGICAL DETERMINANTS OF THE DEVELOPMENT OF ORGANIZATIONAL CULTURE OF A HIGHER EDUCATION INSTITUTION	189
<i>Roman Sushchenko</i> ORGANIZATIONAL AND MANAGERIAL CULTURE OF RAILWAY ENGINEERS IS THE DOMINANT OF THEIR PROFESSIONALISM	192
<i>Вікторія Сьомик</i> <i>Світлана Доброскок</i> РОЛЬ УЧИТЕЛЯ НУШ У ФОРМУВАННІ ПСИХОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАСОБАМИ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ	194
<i>Катерина Текуч</i> <i>Тетяна Соловйова</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО КОРЕКЦІЇ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ	197
<i>Наталя Трипольська</i> БАР'ЄРИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ	199
<i>Тетяна Турбар</i> РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ	201
<i>Василь Федорець</i> НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ	203

<i>Анастасія Чередниченко</i> <i>Алла Курінна</i>	
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В МОВЛЕННЄВО-ІГРОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	205
<i>Ірина Чирва</i> <i>Сніжана Сиваш</i>	
ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА ЯК ЗАСІБ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ З ДОВКІЛЛЯМ	207
<i>Ганна Чорна</i> <i>Марія Соловей</i>	
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ЗАСАДАХ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ Г. ВАЩЕНКА	210
<i>Олександр Шаров</i>	
КОМПОНЕНТИ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ АГРАРНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	212
<i>Світлана Штангей</i>	
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ	214
<i>Людмила Шульга</i>	
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ	216
<i>Ірина Шумілова</i>	
ПЕРСПЕКТИВИ ПРОВІДНИЦТВА ДЛЯ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ...218	
<i>Діана Щербина</i> <i>Алла Курінна</i>	
ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	222

Галина Пономарьова
доктор педагогічних наук, професор,
ректор

Іван Степанець
кандидат педагогічних наук, професор,
проректор з наукової та інноваційної діяльності,
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
(м. Харків, Україна)

БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ (КІНЕЦЬ ХХ – ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ): СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ

Закон України «Про освіту» визначає професійний розвиток, як безперервний процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей фахівців після здобуття вищої та/або післядипломної освіти, що забезпечує їм можливість підтримувати та покращувати рівень професійної діяльності впродовж усього періоду власної професійної діяльності за певним фахом.

Затверджений Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (наказ від 23.03.2021 р. № 610). Професійний стандарт на групу професій. «Викладачі закладів вищої освіти», по суті, окреслив коло ключових, трудових функцій та професійних компетентностей викладачів закладу вищої освіти відповідно до посад, що мають бути властивими нинішнім педагогам вищої освіти.

Процес реформування системи вищої освіти на принципах гнучкості, варіативності, компетентності, безперервності та постійна спрямованість освітнього процесу у закладах вищої педагогічної освіти на підготовку конкурентоспроможних фахівців, здатних працювати в умовах соціально-економічних та організаційно-педагогічних перетворень, актуалізує потребу систематичного і системного підвищення кваліфікації викладачів, порядок якого затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800.

У розбудові системи сприяння професійному розвитку викладачів будь-який заклад вищої освіти, на наше переконання, має чітко керуватися як національним і світовим досвідом функціонування такої системи, так і мати конкретне уявлення про чинники, тенденцій та особливості її розвитку.

Професійний розвиток – це розвиток людини в її професійній ролі. Американський дослідник А. Глетсорт зазначає, що професійний розвиток розглядається як зростання професійних досягнень, які стануть результатом накопичення досвіду та вдосконалення власної викладацької діяльності. Досягається новий якісний рівень професійного розвитку переважно через наставництво, участь у фахових заходах (семінари, майстерні тощо), а також у результаті читання спеціальної літератури, перегляду кіно, відеоматеріалів, що демонструють певні новації, знахідки, досвід тощо [1].

Проблемою професійного розвитку педагогів багато років опікуються й українські вчені, такі як О. Бабакіна, В. Бондар, О. Дубасенюк, М. Забродський, Л. Петриченко, О. Садовець, В. Химинець, О. Яцина.

Нам імпонує визначення професійного розвитку, яке пропонує В. Семиченко.

Учена акцентує увагу на даному феномені як усвідомленні та позитивному реконструюванні педагогом свого життєвого і професійного досвіду [2, с. 54–57].

Оскільки, саме система підвищення кваліфікації безпосередньо спрямована на вдосконалення професіоналізму викладачів ЗВО, впродовж усієї їх науково-педагогічної кар'єри, зупинимось на виокремленні періодів, чинників, тенденцій і особливостей її розвитку в Україні та за кордоном на рубежі ХХ-ХХІ століть.

Спираючись на праці О. Бабакіної, Г. Білянїна, С. Крисюка, І. Міщинської, назвемо такі періоди розвитку системи підвищення кваліфікації викладачів ЗВО України:

I-й період: 1974 р. (прийняття Закону УРСР «Про народну освіту, що визначав права і обов'язки працівників системи освіти та окремі організаційно-структурні форми підвищення кваліфікації) – 1998 р. (розвиток Україною державного суверенітету; початок позитивної динаміки зростання наукового, науково-педагогічного потенціалу та науково-педагогічного забезпечення ЗВО).

У цілому, позитивним для цього періоду було розширення форми підвищення кваліфікації, зокрема за рахунок спеціальних курсів на аспірантури у ЗВО.

II-й період: 1999 р. (затвердження Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів) – 2014 р. (прийняття Закону України «Про вищу освіту»).

Цей період характеризується інтеграцією Болонського процесу у ЗВО України, формуванням демократичної багаторівневої системи післядипломної освіти, інтенсивним розвитком аспірантури та докторантури. Національна доктрина розвитку освіти в Україні у ХХІ столітті (2002 р.) завершує, по-суті, створення підґрунтя для змін в теорії, методиці і практиці вищої освіти. Дослідники активно визначають наукові основи управління підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Позитивним для цього періоду стало відродження національної системи підвищення кваліфікації працівників освіти. Узагальнивши напрацювання О. Бабакіної, Н. Стихун, П. Худоминського та інших учених, ми виокремили чинники, що впливали на розвиток системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників в означені періоди.

1-й період:

- жорстка централізація управління підвищенням кваліфікацій (до 1991 р.);
- ідейно-політична криза в суспільно-економічному житті СРСР (поч. 80-х років ХХ ст.);
- демократизація усіх сфер життєдіяльності суспільства, зокрема освітньої сфери (кінець 80-х років);
- розбудова незалежності України з 1991 року;
- розширення мережі ЗВО (з 80-х років ХХ ст.);
- посилення мотивації до підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників (з 80-х років ХХ ст.);
- інституційне оформлення нормативно-правової бази системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників (з початку I-го періоду);
- поява нових організаційних структур і форм структур і форм підвищення кваліфікацій та посилення контролю за її якістю (з початку I-го періоду);

До основних тенденцій розвитку системи підвищення кваліфікації у системі вищої освіти періоду, віднесемо:

- централізація управління підвищенням кваліфікації (1974 – 1984 рр.);
- ідеологізація політики в галузі освіти (1974 – 1984 рр.);

- трансформація державної політики відповідно до вимог демократизації та гуманізації освіти (1985 – 1990 рр.);
- посилення міжнародної співпраці і взаємообміну досвідом щодо підвищення кваліфікації (з 1991 року).

2-й період:

- становлення нової української держави (з кінця XX століття);
- реформування управління системою підвищення кваліфікації (з кінця XX століття);
- стабільне зовнішньополітичне становище України (упродовж періоду);
- фінансова нестабільність (початок періоду);
- зниження мотивації викладачів до підвищення кваліфікації (початок періоду);
- розвиток нормативно-правової бази системи підвищення кваліфікації ЗВО (з початку періоду);
- розвиток аспірантури і докторантури, як форм підвищення кваліфікації (упродовж періоду);
- формування нових державних органів, що здійснювали вплив на вдосконалення системи підвищення кваліфікації (упродовж періоду).

Основні тенденції:

- скорочення фінансування системи підвищення кваліфікації (кінець 90-х XX століття – початок XXI століття);
- міграція науково-педагогічних працівників (упродовж періоду);
- розвиток системи підвищення кваліфікації як складової національного освітнього середовища (до кінця періоду);

Аналіз та узагальнення змісту наукових, науково-методичних робіт (К. Астахова, О. Бабакіна, Л. Безтелесна, Г. Білянін, Г. Кравченко, А. Кузьмінський, Н. Протасова, І. Регейло), вивчення досвіду функціонування системи підвищення кваліфікації у вищій освіті уможливили означення деяких її особливостей в означені вище періоди.

1-й період: відкриття нових аспірантур (денна, заочна, цільова) та докторантур, що призвело до збільшення науково-педагогічних працівників, а також інститутів та факультетів підвищення кваліфікацій, навчання в яких відбувалося у формі курсів підвищення кваліфікації, стажування, конференцій, консультацій, семінарів, нарад тощо.

Методи навчання були відносно традиційними: словесні та наочні.

Констатуємо також активізацію практики закордонного стажування для вивчення зарубіжного досвіду педагогічної роботи та проведення наукових досліджень.

2-й період: організаційно розвивалась система структурних форм підвищення кваліфікації; у концептуальному сенсі розвиток системи підвищення кваліфікації здійснювався за рахунок реалізації діяльнісного, компетентнісного, особистісно орієнтованого підходів.

Розширювався діапазон сучасних форматів підвищення кваліфікації, зокрема науково-педагогічних працівників ЗВО, таких як: курси (модульні, дистанційні тощо), стажування (тематичне, профільне тощо).

Урізноманітнення форм підвищення кваліфікації (тренінги, вебінари, майстер-класи з ІКТ, онлайн конференції тощо).

Програми підвищення кваліфікації набували все більш варіативного характеру на запити і потреби науково-педагогічних працівників, а методи роботи передбачали активізацію їх творчого (професійного) зростання: «мозковий штурм», коучинг, ділова гра, проектування тощо.

Якісно оновлювалась технічна база навчання (комп'ютери, інтерактивні дошки, Web-камери тощо).

Загалом цей період характеризувався нарощуванням організаційного та змістовно-технологічного потенціалу системи підвищення кваліфікації на принципах автономії, науковості, індивідуалізації, неперервності.

У період пандемії та з початком визвольної війни українців перед системою підвищення кваліфікації, зокрема у педагогічних ЗВО, постали нові виклики, як в організаційному плані – перехід на дистанційну форму навчання в синхронному та асинхронному режимі, так і в змістовному плані – акцент на підвищенні рівня інформаційної та цифрової компетентності педагогів. Заклади освіти, у тому числі й Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, максимально стимулюють професійне самовдосконалення та саморозвиток науково-педагогічних працівників, розвивають власні внутрішні системи підвищення кваліфікації складовими яких є самоосвіта; взаємовідвідування занять; школа молодого викладача; стажування; семінари, вебінари, лекції тощо, аспірантура та докторантура; написання (укладання) наукових, навчальних, методичних праць; тематичні засідання кафедр, учених та науково-методичних рад тощо.

Ретроспективний, історико-порівняльний та порівняльно-зіставний аналіз літературних творів, законодавчих документів, довідково-енциклопедичних джерел, що стосуються організації і змісту підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників у Німеччині та Великобританії початку ХХІ століття, як одних з найбільш розвинених країн Європи, дозволив накреслити нові перспективи розвитку системи підвищення кваліфікації в Україні:

1. Диверсифікація організаційних структурних форм та моделей підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ЗВО.

2. Поширення міжнародної співпраці, академічної мобільності науково-педагогічних працівників.

3. Запровадження структурної ієрархії моделей підвищення кваліфікації побудованих на основі модульного навчання. Ієрархічність передбачає поетапне засвоєння певних різнорівневих модулів навчання. Щоб перейти на наступний рівень слід отримати сертифікат про попередній.

4. У змісті підвищення кваліфікації основним компонентом стає розвиток інформаційної компетентності.

5. Урізноманітнення методів підвищення кваліфікації, зокрема за рахунок таких як: «навчання дією» – аналіз дій та узагальнення слухачами власного досвіду; «Наставник»; «Снігова куля»; «Контрольні таблиці А. Осборна».

Список використаних джерел

1. Glatthorn A. Teacher development: (International Encyclopedia of Teaching and Teacher Education) London. Pergamon Peess, 1995. 198 p.

2. Семиченко В. А. Психологічні аспекти професійної підготовки і післядипломної освіти педагогічних кадрів. *Післядипломна освіта в Україні*. 2001. № 1. С. 54–57.